

การประชุมระดับความเห็นต่อพิธีสารเสริมนาโงยา-กัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการรับผิดและชดใช้ตามพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดประชุมระดับความเห็นต่อพิธีสารเสริมนาโงยา-กัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการรับผิดและชดใช้ ตามพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ โรงแรมเคอู โฮม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการรับผิดและชดใช้ความเสียหาย และรับฟังความคิดเห็นต่อการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเสริมฯ สำคัญในการประชุม สรุปได้ดังนี้

◆ พันธกรณี ความรับผิดชอบและกระบวนการเรียกค่าเสียหายตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ดร. ชัชชม อรรถภิญญ์ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศว่าเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐ โดยใช้หลัก “สัญญาต้องได้รับการปฏิบัติตาม” และหลัก “ความรับผิดชอบของรัฐจากการกระทำละเมิดระหว่างประเทศ”

ข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมทั้ง Stockholm Declaration (ค.ศ. ๑๙๗๒) Rio Declaration (ค.ศ. ๑๙๙๒) และอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (ค.ศ. ๑๙๙๒) ต่างได้ยืนยันในหลักการเดียวกันว่า “รัฐมีสิทธิอธิปไตยที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศของตนอย่างไรก็ได้ตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยจะต้องมีความรับผิดชอบที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมของรัฐอื่น หรือพื้นที่นอกเหนืออาณาเขตของตน”

สำหรับเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพ พิธีสารคาร์ตาเฮนาฯ ได้กล่าวว่าหากเกิดความเสียหายที่เกิดจาก LMOs ที่เคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนจะต้องมีการรับผิดและชดใช้ เพราะถือว่าเป็นการละเมิด โดยให้พิจารณาว่าเมื่อเกิดการละเมิดแล้วจะเรียกร้องค่าเสียหายอย่างไร ซึ่งต่อมาได้มีข้อตกลงระหว่างประเทศล่าสุดที่กล่าวถึงเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ คือ พิธีสารเสริมนาโงยา-กัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการรับผิดและชดใช้ฯ

◆ ช่วงอภิปรายให้ความเห็นต่อพิธีสารเสริมนาโงยา- กัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการรับผิดและชดใช้ตามพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ ได้เชิญผู้แทนภาคส่วนต่างๆ เข้าร่วมอภิปราย ได้แก่

- **นางเบญจวรรณ จารุญพงษ์ ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร** ได้กล่าวว่า การรับผิดและชดใช้ ในกฎหมายว่าด้วยการกักพืช ได้กำหนดบทลงโทษเพียงกรณีที่เป็นกรกระทำผิดจากที่กฎหมายกำหนดไว้ ไม่มีบทบัญญัติให้มีการฟ้องร้องค่าเสียหาย

- **นางสาวชาลินี คงสวัสดิ์ ผู้แทนศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ** ได้นำเสนอว่า สิ่งประเทศควรจะต้องพิจารณาเพื่อเตรียมความพร้อมอาจต้องมีกฎหมายภายในประเทศรองรับ ส่วน

การบริหารจัดการจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณา เพื่อให้ทราบว่าใครเป็นผู้ประกอบกิจกรรมนั้นๆ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการสร้างความตระหนัก ให้กับหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีสารเสริมฯ เพื่อให้ตระหนักว่า จะต้องมีกรรับผิดชดใช้อย่างไร

- **นางสาวดวงพร ณ บ่อมเพชร ผู้แทนกรมประมง** ให้ความเห็นว่า การมีกฎหมายภายในรองรับ ด้านการรับผิดและชดใช้ ค่าเสียหายเป็นเรื่องที่จำเป็น เนื่องจากการรับผิดทางแพ่งจะมีข้อจำกัดในการพิสูจน์มูลค่าความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยที่พิธีสารเสริมฯ จะช่วยเสริมในประเด็นของการข้ามแดนระหว่างรัฐกับรัฐ ในขณะที่กฎหมายแพ่งซึ่งเป็นกฎหมายภายในไม่ได้รับรองเอาไว้ และนอกจากนี้ การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเสริมฯ จะมีข้อดีในเรื่องของการฟ้องคดีที่สามารถจะดำเนินการได้

- **นางสาวบุญญานาถ นาถวงษ์ ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย** ได้กล่าวว่า ในส่วนของผู้ประกอบการต่างชาติซึ่งในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเสริมฯ แต่จำเป็นต้องพิจารณาว่ากฎหมายภายในประเทศจะรองรับประเด็นนี้อย่างไร โดยกฎหมายจำเป็นต้องมีพื้นฐานจากความรู้ความเข้าใจในหลักฐาน สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อตอบโจทย์ทางการเกษตร ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน ความสามารถในการแข่งขันในเชิงยุทธศาสตร์พร้อมๆ กันในอนาคตต่อไปได้

- **นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผู้แทนมูลนิธิชีววิถี** เห็นด้วยกับสาระของพิธีสารเสริมฯ สนับสนุนให้มีกฎระเบียบที่มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมดูแลให้มีการรับผิดและชดใช้ เมื่อเกิดความเสียหายจาก LMOs ที่เคลื่อนย้ายข้ามแดน และสนับสนุนให้ประเทศไทยให้สัตยาบันในพิธีสารเสริมฯ และดำเนินการโดยเร็ว

นอกจากนี้ ยังมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า

- ควรมีกฎหมายภายในที่มีประสิทธิภาพ และควรบรรจุหลักการเรื่องการรับผิดและชดใช้ไว้ในร่างพระราชบัญญัติความปลอดภัยทางชีวภาพด้วย และพิจารณาว่ากฎหมายที่มีอยู่สามารถที่จะประยุกต์ใช้กับเรื่องการรับผิดและชดใช้ได้หรือไม่ อย่างไร

- ในขณะที่กฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพยังไม่มีผลบังคับใช้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้เกิดความชัดเจนเพื่ออธิบายต่อรัฐสภาให้ได้ว่า เมื่อให้สัตยาบันต่อพิธีสารเสริมฯ แล้วจะมียุทธศาสตร์หรือขั้นตอนในการดำเนินการต่อไปอย่างไร และควรจัดทำข้อกำหนดที่มีหลักการของเรื่องการรับผิดและชดใช้ไว้กว้างๆ ไว้ก่อน ส่วนการจะรับผิดอย่างไร มีการเยียวยาอย่างไร จำเป็นต้องมีข้อมูลทางเทคนิคสนับสนุน

